

Átalakulóban az olvasási szokások – e-könyv

Prokai Piroska, Kovács Georgina

OE, RKK Médiatechnológiai és Könnyűipari Intézet

A gondolatok rögzítésének, tárolásának és továbbadásának eszköze régóta a könyv. Mivel fontos szerepet játszik az életünkben, fontos formai megjelenésének átalakulása, változása. A számítástechnika fejlődésével egy újabb könyvforma jelent meg, az elektronikus könyv, mely megváltoztathatja a könyv olvasási szokásokat is. Kérdés, hogy a könyv piacon milyen létjogosultsága van az e-könyvnek? Tovább csökken a nyomtatott könyvek száma az elektronikus könyv megjelenésével, és a könyvekkel teli polcokat felváltja az e-reader? Az elektronikus kiadással ugyan csökkenthető az eladási ár, és több olvasóhoz, gyorsabban eljuttatható a könyv, de vajon az e-papíron való olvasás mennyire ártalmas, fárasztó a szemnek?

Vizsgálatokkal elemeztük, hogy vajon a könyvekkel együtt az olvasás is háttérbe szorul-e a modern elektronikus berendezések megjelenésének hatására? Korábbi tanulmányokat megvizsgálva az olvasási szokások változásait elemeztük, majd kérdőíves véleménykutatást készítettünk, melyben a megkérdezettek olvasási szokásaira voltunk kíváncsiak. Az elektronikus könyv megjelenési formáinak szövegeképéről készített makrofotók segítségével elemeztük a megjelenő szöveg olvashatóságát, végül az elektronikus könyv olvasók gyakorlati alkalmazásának kérdőíves elemzésével arra kerestük a választ, hogy melyik megjelenítő adja a legjobb olvasási élményt.

KORÁBBI TANULMÁNYOK ELEMZÉSE AZ OLVASÁSI SZOKÁSOK VÁLTOZÁSÁRÓL

Egy 2002-es felmérés szerint két évtized alatt a könyv olvasásra szánt időtartamban óriási visszaesés követhetett be az Egyesült Államokban. A teljes felnőtt amerikai népesség 18%-kal kevesebbet olvas. A könyv olvasók száma a 18–24 év közötti fiatalok esetében 28%-kal, míg a felsőfokú végzettséggel rendelkezőknél 15,4%-kal csökkent. Érdekes, hogy a csupán alacsony

végzettségűeknél a csökkenés mindössze 7,2%. A nők (55,1%) jóval többet olvasnak, mint a férfiak (37,6%). Nem meglepő, hogy közvetlen összefüggés van a könyv olvasás, illetve a kulturális eseményeken való részvétel, a sporttevékenység és az önkéntes munkában való bekapcsolódás között (1. táblázat).

A tanulmányokból kiderül, hogy az a jó olvasó, aki

- ♦ pozitívan áll hozzá az olvasáshoz,
- ♦ elég folyékonyan olvas, hogy az olvasottak jelentésére koncentráljon,
- ♦ felhasználja amit tud, ahhoz, amit olvas,
- ♦ az olvasottak jelentését a szöveg kritikai értékelésével árnyalja, elvonatkoztatja, kiterjeszti, alakítja,
- ♦ a hatékony olvasási stratégiák variációit használja, hogy fokozza és kivetítse saját szövegértését,
- ♦ különböző szöveget képes elolvasni különböző célok elérése érdekében.

Szabadidős tevékenység	Olvasó (%)	Nem olvasó (%)
Önkéntes munka	43	17
Múzeumlátogatás	44	12
Művészeti performanszon részt vevő	49	17
Sport	45	27

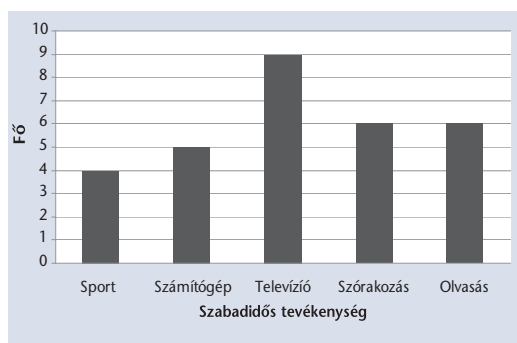
1. táblázat. Olvasók és nem olvasók szabadidős tevékenységének összefüggése

Az Európai Unió 27 tagországára kiterjedő Eurobarometer felmérés adatai szerint az uniós polgárok 71%-a legalább egy könyvet, 37%-a öt könyvnél is többet, 28% viszont egyetlen könyvet sem olvasott el egy év alatt. A Magyarországon az „Olvasási szokások” című, 2003-ban készített felmérés szerint a magyar lakosság mintegy negyede heti rendszerességgel vett könyvet a kezébe, azaz rendszeres könyv olvasónak tekint-

hető. 2009-ben a felnőtt lakosság 50%-a használta a világhálót. A Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesületének felmérésében 14,3%-os növekedést mértek a nem papíralapú könyvek piacán.

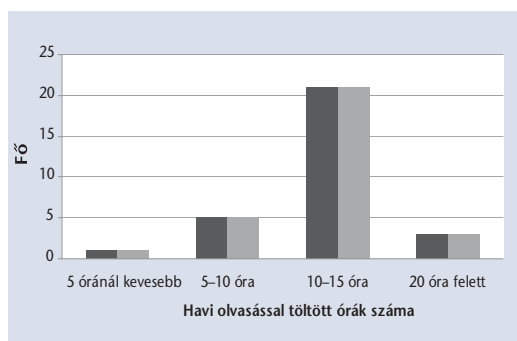
KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS AZ OLVASÓI SZOKÁSOKRÓL

Harminc fő bevonásával kérdőíves vizsgálatot végeztünk annak megállapítására, hogy meg tudjuk jellemző olvasási szokásaikat, elemezve az olvasásra szánt idő mennyiségét és az ehhez használt eszközöket. A megkérdezettek 63%-a nő, míg 37%-a férfi, 27%-uk 40 év feletti, 73%-uk pedig 40 év alatti személy volt. A megkérde-

1. ábra. Szabadidős tevékenység szerinti megoszlás

zettek többsége (80%) kis- vagy nagyvárosban lakik, és felsőfokú végzettséggel rendelkezik, vagy jelenleg is tanul. A felmérésben részt vevők 30%-a a televíziózást tartja fő szabadidős tevékenységének, és csak második helyen jelölte meg az olvasást, megosztva a szórakozással (1. ábra).

2. ábra. Olvasással töltött órák száma szerinti megoszlás

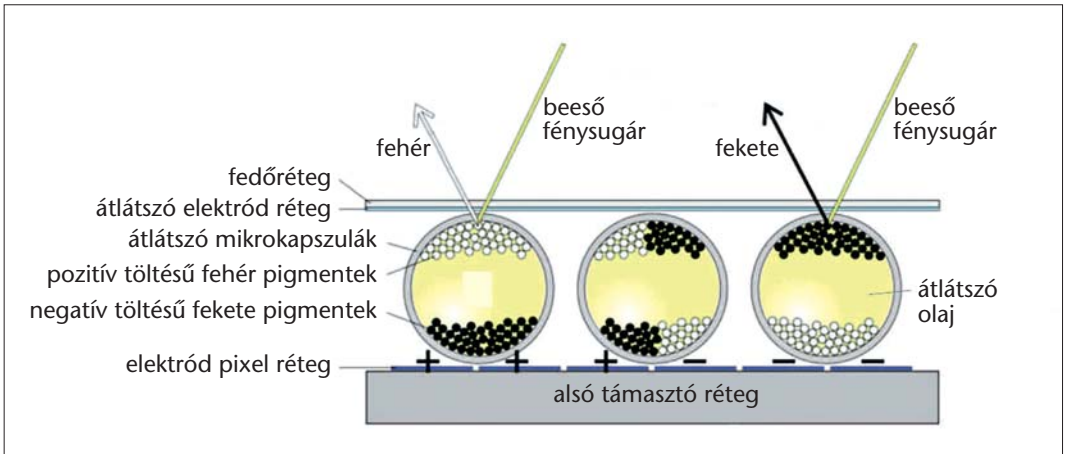
A válaszolók többsége (21 fő) 10–15 órát tölt olvasással (2. ábra), mely nem csak a hagyományos vagy elektronikus könyvek olvasását jelenti, hanem az interneten történő hírek olvasását is.

Arra a kérdésre, hogy „Milyen eszközt használnak olvasásra?“, a válaszolók többet is megjelölhettek. Mind a 30 fő olvasott már monitoron és nyomtatott könyv formátumban is. Az e-könyv olvasót csak két fő jelölte meg. A válaszok arra utalnak, hogy még mindig a hagyományos nyomtatott könyv a vezető a könyvpiacra. E-könyv egyrészt speciális célszámítógépet, illetve hardvert jelent, a rajta megjeleníthető szöveggel együtt, amely vizuálisan és kezelhetőség szempontjából könyv benyomását kelti. Másrészt az interneten, számítógépen olvasható hosszabb, egységes és szerkesztett, összefüggő szöveget, melynél az oldal paraméterei megfelelnek a nyomtatott könyvének, a szöveg elrendezése is hasonló, és „lapozgatható”. A Kindle3 elektronikus könyv olvasó (3. ábra) kijelzője e-ink alapú.

Működése során az elektronikus papír részét képező több milliárdnyi mikrokapszulák pozitív töltésű (fehér) és negatív töltésű (fekete) pigmentet tartalmaznak átlátszó folyadékban. A mikrokapszula felépítését az e-tintában a 4. ábra szemlélteti.

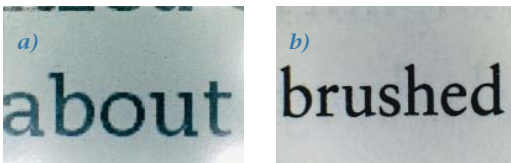
3. ábra. Kindle3 elektronikus könyv olvasó

4. ábra. Mikrokapszula felépítése az e-tintában

MIKRO- ÉS MAKROFOTÓK ELEMZÉSE

A betűk vonalainak egyenletessége jobb olvasási élményt nyújt. A Keith Peters (amerikai programozó) által készített USB mikroszkópos felvételei az olvasásra alkalmas eszközök kijelzőjén a megjelenített betűk képét mutatják be. Az ábrákon jól látható, hogy az e-ink technológia makrokapszuláinak segítségével szinte teljesen lineáris a betű vonala (5/a ábra). A nyomtatott könyv esetén tökéletesen tiszta és éles a betű vonala (5/b ábra).

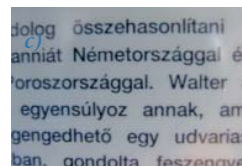
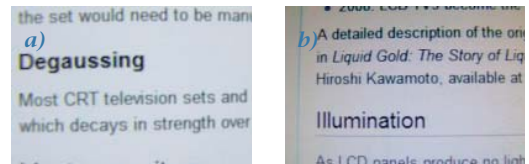

5. ábra. Szövegbetű 26x-os nagyításban
a) E-könyv olvasó b) Nyomtatott könyv

Makrofotókat készítettünk az olvasásra használt monitorok (CTR, TFT) (6/a és 6/b ábra), valamint a Kindle3 elektronikus olvasó kijelzőjéről (6/c ábra). A felvételeink alátámasztották, hogy a nyomtatott könyv élményéhez a Kindle e-könyv olvasó képe áll a legközelebb.

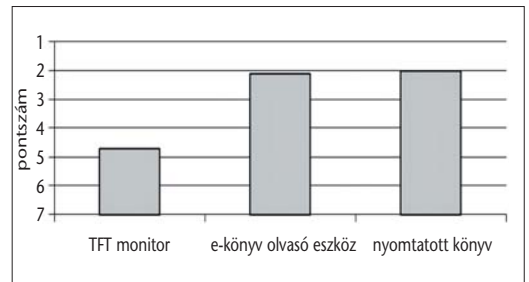
AZ OLVASÁSRA ALKALMAS ESZKÖZÖK KÉRDŐÍVES ELEMZÉSE

A Kindle3 elektronikuskönyv-olvasót tíz fő segítségével teszteltük, akiknek rövid novellát

6. ábra. Szövegbetű makrofotója

- a) CRT monitor
- b) TFT monitor
- c) Kindle3 e-könyv olvasó

7. ábra. Olvasási élmény szerinti megosztás

kellett olvasniuk monitoron, hagyományos papír alapú könyvből és e-könyv olvasón (Kindle3). Két fő 40 év feletti, nyolc fő 40 év alatti válaszolóból kilenc fő városban lakik. A novella elolvasása után az olvasási élményt kellett pontozniuk egy 1–5-ig terjedő skálán. A legjobb olvasási élményt a nyomtatott könyv olvasása, majd azt követően az e-könyv olvasó nyújtotta (7. ábra).

ÖSSZEFOGLALÓ ÉRTÉKELÉS

A kérdőíves vizsgálatok eredményeiből megállapítható, hogy bár az e-könyv megváltoztatja a könyv olvasási kultúrát, mégis elmondhatjuk, hogy továbbra is szükség van könyvkiadásra, könyvkereskedésre. Nagyon ritka a teljesen új forgalmazási szervezet, amely kizárólag az elektronikus könyv fogyasztói struktúrához köthető. A vizsgálataink megerősítették azt a felmérést, miszerint a fiatalabb korosztály nyitottabb az

új elektronikus eszközök használatára. A megkérdezettek nem zárkóztak el az elektronikus könyvtől és az elektronikus könyv-olvasótól sem, bár többségükben még ragaszkodnak a nyomtatott könyvhöz.

A digitális világ „kiszabadította” a szöveget a papír korlátaiból, miközben a nyomtatott könyv is sokáig jelen lesz még, és ellátja feladatait. Az új könyvforma az elektronikus könyv, a hagyományos könyv kiegészítése, és nem helyettesítője.

Belevágtunk!

Ívesítés minőségigényesen, kedvező áron!

PYROLL
a Pyroll csoport tagja

Ikapapír Kft.

2310 Szigetszentmiklós,
ÁTI-Sziget Ipari Park
12001/92 hrsz.

37. épület 10. ajtó

Telefon: +36 24 542 330

Fax: +36 24 542 331

Honlap: www.ikapapir.hu